

Rodna Gruda

Slovensko kulturno društvo Istra Pulj

Slovene Cultural Society "Istra", Pula

Objavljeno dne/Published on: 22.02.2016

Avtor članka/Article Author: Vesna Vukšinič Zmaić

Po nekaterih podatkih je leta 1991 na Hrvaškem živel 22.376 Slovencev, deset let kasneje le še 13.170. Od začetka devetnajstega stoletja se je število ljudi, ki so se na Hrvaškem izrekli za Slovence, zmanjšalo za trikrat. Veliko je naredila asimilacija, precej se jih je tudi vrnilo v Slovenijo – mnogo se jih ni opredelilo za Slovence iz različnih, tudi ekonomskih razlogov. V Istrski županiji je leta 2001 živel 2.020 Slovencev, a jih je zagotovo več. Slovensko društvo Istra v Pulju, ki je prvo slovensko društvo na tleh hrvaške Istre, je bilo ustanovljeno prav v letu zadnjega popisa prebivalstva in letos praznuje 15-letnico delovanja. Prvi poskusi ustanovitve društva sežejo v devetdeseta leta, a so se načrti uresničili šele dobrih osem let kasneje.

Slovene Cultural Society "Istra", Pula According to some information, 22,376 Slovenes lived in Croatia in 1991. Ten years later, in 2001, there were only 13,170 left. Since the beginning of the 19th century, the number of declared Slovenes in Croatia has fallen three times. While many of them assimilated, others decided to return to Slovenia – some also refused to declare themselves as Slovenes due to various economic reasons. In 2001, the Istria County was supposedly home to 2,020 Slovenes but there are certainly more of them. The Slovene Cultural Society "Istra", which operates in Pula, is the first Slovene society on Istrian soil. It was founded in the year of the last population census and this year celebrates its 15th anniversary. The first attempt of its foundation dates back to the 90's, but it took eight years to finally establish the society.

V letu ustanovitve društva je v Pulju in okolici živel 930 Slovencev, od tega se jih je 500 vključilo v društvo, 250 pa jih je aktivno spremljalo delovanje. Prvi Slovenci so se zaradi zaposlitve v puljski ladjedelnici v mesto preselili že v času Avstro-ogrske monarhije. Naslednji večji val priseljencev iz Slovenije se je zgodil po drugi svetovni vojni, ko so po vojaški dolžnosti v Pulj prišli oficirji in delavci različnih profilov, ki so dobili delo v ladjedelnici – ta je v najboljših časih štela 10.000 zaposlenih – danes 2000.

Društvo je ob ustanovitvi od mesta Pulj dobilo v brezplačno uporabo prostore, v katerih so se odvijali družabni večeri, razstave in pouk slovenskega jezika. Prostor jim je omogočal, da so začeli razmišljati o vajah pevskega zbora, ki so ga ustanovili leta 2005 in ga poimenovali Encijan. V začetku je zbor štel deset članov, po desetih letih jih je 35, vadijo dvakrat na teden po dve uri in prejema vabila za nastope z vseh koncev Evrope. Njihova dirigentka Paola Stermotić, ki ima za seboj profesionalno kariero zborovodkinje, je v desetih letih iz zbora Encijan naredila uspešno zgodbo, ki po kakovosti spada v sam vrh amaterskih zborov v Pulju. Že tretje leto zapored je Encijan v eni izmed lokalnih cerkva organiziral božični koncert, ki ga prenaša lokalna TV Nova. V preteklem letu so v društvu praznovali deseto leto delovanja zbora in posneli zgoščenko. Obletnico bodo praznovali 27. februarja 2016 s slavnostnim koncertom v Domu hrvatskih branitelja v Pulju.

Društvo je leta 2009 ob veliki vztrajnosti tedanje predsednice Klaudije Velimirović s pomočjo donacije Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu pridobilo lastne prostore. Gre za staro meščansko stanovanje, ki meji na ulico Sergijevcev, nedaleč od Zlatih vrat. V prostorih je pisarna društva in knjižnica, ki šteje čez 2000 knjig, dopolnila pa jo bo še dragocena donacija 400 knjig Mohorjeve družbe iz Celovca. Svojo sobo ima tudi Kreativna skupina društva, ki prav tako praznuje deseto leto delovanja. Osnovni cilj kreativne delavnice je izdelava in promocija izdelkov slovenske domače obrti, od panjskih končnic do klekljanih prtičkov in

velikonočnih pisanic. Svoje izdelke največkrat razstavijo na različnih lokalnih prireditvah in gostovanjih zbora Encijan. Eden izmed bolj zahtevnih izdelkov, ki so ga kreativke izdelale, so lutke, oblečene v slovenske narodne noše. Času primerno so članice z voditeljico delavnice Štefanije Sliško že začele izdelovati velikonočne košarice za pisanice.

V društvu poteka tudi delavnica Zdravo življenje, ki ga vodi Danica Avbelj, od novembra 2015 tudi predsednica društva. V delavnici članice spoznavajo slovensko kulinariko, zdravilna zelišča in zdrava živila, velikokrat pa se napotijo tudi v naravo. Likovno delavnico, ki je zelo dobro obiskana, vodi akademska slikarka Neva Stančič Pibernik. V društvu vsak torek poteka dopolnilni pouk slovenskega jezika. Tri skupine od osnovnošolskih otrok do odraslih vodi učiteljica Vida Srdoč. Otroci s predstavami sodelujejo v programih društva in tako popestrijo prireditve. Srdočeva je do upokojitve vodila pouk slovenščine v osnovni šoli Matulji v Reki, kjer pouk slovenščine spada med izbirne predmete.

V prvotnih prostorih, ki so last mesta, ima sedež slovenska nacionalna manjšina Mesta Pulj in slovenska nacionalna manjšina Istrske županije, ki prav tako delujeta pod okriljem društva. Preglednost in dobra osvetljava v prostoru omogočata razstave različnih umetnikov iz Slovenije in s Hrvaške. Tam še vedno odvijajo vaje zbora, pod vodstvom članice Teje Jelčić pa dvakrat na teden v dopoldanskem času telovadba.

Društvo ima svojo spletno stran in izdaja časopis Mavrica, ki izhaja štirikrat letno, prebirajo pa ga tudi člani Slovenskega društva Oljka iz Poreča in Ajda iz Umaga. Leta 2008 je društvo izdalo monografijo znanega puljskega rojaka akademskega slikarja in spoštovanega meščana Martina Bizjaka, dve leti pred tem pa knjigo o treh znanih Slovencih, Lojzetu Štandekerju, gledališkem režiserju v Istrskem narodnem gledališču, Alojzu Orlu, fotografu in umetniku, in Marijanu Rotarju, ki ima zasluge za promocijo filmskega festivala v Pulju.

Delovanje društva se financira preko razpisov Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Urada Republike Hrvaške za nacionalne manjšine, Sveta za nacionalne manjšine Istrske županije in mesta Pulj. Iz Slovenije in drugih slovenskih društev iz zamejstva in sveta v Pulj prihaja vse več želja po medsebojnem sodelovanju, a je zaradi pomanjkanja sredstev nemogoče vse izpeljati.

Po desetih letih uspešnega vodenja se je z mesta predsednice poslovila Klaudija Velimirović. Novi predsednici Danici Avbelj je prepustila zdrave temelje, a v društvu primanjkuje mladih, kar je problem, s katerim se srečuje vse več slovenskih društev po svetu. Tako bo ena izmed glavnih nalog novega vodstva zagotovo, katere vsebine uvesti in kakšne prioritete postaviti, da se bo v Pulju ohranila slovenska beseda in dejavnost, ki je z Dnevi slovenske kulture v Pulju in Istri postala tudi nepogrešljivi del kulturne ponudbe mesta.

Božični koncert zbora Encijan z gosti v Pulju

Članice delavnice Zdravo življenje

Ob odprtju Slovenskega doma v Pulju

Članice Kreativne delavnice ob odprtju razstave v Rogoški Slatini